

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในจังหวัดในประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดกับประเทศพม่า (Myanmar) ซึ่งเป็นประเทศที่ยังคงมีปัญหการสู้รบภายในระหว่างชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ กับรัฐบาลทหารที่ปกครองประเทศอยู่เสมอๆ ทำให้มีชนกลุ่มน้อยหลายเผ่าอพยพเข้ามาอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่นที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศพม่า ซึ่งในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ มีชนกลุ่มน้อยเข้ามาอาศัย ทั้งในแบบชั่วคราว เฉพาะช่วงเวลามีการสู้รบ และแบบที่ร้องขอตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในพื้นที่อยู่หลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่เป็นที่รู้จักกันดีก็เช่น ชาวกะเหรี่ยง ลีซอ และ มูเซอ เป็นต้น สำหรับชาวดาระอั้ง หรือ ปะหล่องนั้น นับได้ว่าเป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานถาวรเป็นกลุ่มหลังสุด และไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในหมู่นคนไทยมากนัก ไม่ว่าจะเป็นคนในจังหวัดเชียงใหม่ หรือ คนในพื้นที่อื่นๆ โดยในอดีตที่ผ่านมาการศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของชาวดาระอั้งในประเทศไทยไว้เพียง 3-4 เรื่องเท่านั้น และยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับภาษาของพวกเขาอย่างจริงจังมาก่อนเลย

ชาวดาระอั้ง (ปะหล่อง) ที่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านนอแล ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ อพยพมาจากบริเวณดอยหลาย ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเมืองเชียงตองกับเมืองปิ่น ในเขตเมืองเชียงตอง รัฐฉาน ประเทศพม่า เนื่องจากปัญหการสู้รบระหว่างกองกำลังทหารรัฐบาลพม่ากับกองกำลังก๊กชาติชาวกะเหรี่ยง และ ชาวกว่า ทำให้ชาวดาระอั้งตกเป็นเหยื่อ ทั้งถูกเกณฑ์แรงงานไปเป็นลูกหาบให้กับทั้ง 2 ฝ่าย ถูกปล้นเสบียง ถูกฆ่า และถูกข่มขืนในกรณีของผู้หญิง พวกเขาจึงพากันอพยพมาอยู่บริเวณชายแดนประเทศพม่า ด้านที่ติดกับดอยอ่างขาง ก่อนจะข้ามพรมแดนเข้ามาสร้างบ้านเรือนในบริเวณหมู่บ้านลอแลหรือนอแลเมื่อปีพุทธศักราช 2527 โดยในเบื้องต้นรัฐบาลไทยพยายามผลักดันให้ผู้อพยพกลุ่มนี้กลับไปในเขตประเทศพม่า แต่ภายหลังเมื่อชาวบ้านได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหมู่บ้านชาวมูเซอที่บ้านขอบด้ง ซึ่งเป็นหมู่บ้านหนึ่งในโครงการเกษตรหลวงอ่างขาง และได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานุญาตอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลให้ทรงโปรดเกล้าฯ จัดที่ให้อยู่ในฐานะผู้อพยพที่บ้านนอแล จนถึงปัจจุบัน (สารภี, 2536)

ในอดีตก่อนการต่อสู้ครั้งใหญ่ในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ปีพุทธศักราช 2544 หมู่บ้านนอแลนี้ถือเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพรมแดนของสองประเทศ กล่าวคือ พื้นที่ครึ่งหนึ่งของ

หมู่บ้านตั้งอยู่บนดินแดนของประเทศพม่า และอีกครึ่งหนึ่งอยู่ในประเทศไทย โดยรัฐบาลไทยได้ทำถนนกลางหมู่บ้านเป็นตัวขั้วบังอาณาเขต แต่การข้ามพรมแดนก็ยังสามารถทำได้ง่าย ทำให้ชาวดาระอั้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่เคยพบมาเมื่อครั้งอยู่บริเวณดอยหลายได้ โดยพวกเขาก็ยังถูกรุกรานจากกองกำลังกั๊กชาติชาวจีน และกองคาราวานขนยาเสพติดของขุนล่า ซึ่งมักจะมาเก็บเสบียงและเกณฑ์แรงงานพวกเขาอยู่เสมอ ทำให้ชาวดาระอั้งส่วนหนึ่งโยกย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานลึกเข้ามาในเขตประเทศไทย แต่ภายหลังเหตุการณ์สู้รบภายในประเทศพม่าในปีพุทธศักราช 2544 ซึ่งมีอาวุธหนักข้ามมาตกในเขตประเทศไทยหลายครั้ง จนไทยต้องทำการตอบโต้ ทำให้ทางการไทยตัดสินใจปิดพรมแดน ซึ่งชาวบ้านก็ตัดสินใจมาสร้างบ้านใหม่ในฝั่งไทย และปล่อยให้ฝั่งพม่าเป็นพื้นที่ป่าช้า และที่ตั้งศาลผีของหมู่บ้าน ซึ่งจะมีการข้ามไปฝั่งพม่าก็เฉพาะเวลาที่มีพิธีกรรมเท่านั้น จากการที่ปิดพรมแดนนี้เอง ทำให้มีการตั้งค่ายทหารบริเวณพรมแดน ซึ่งดูแลโดยกองร้อยทหารม้าที่ 1 กองพันทหารม้าที่ 122 หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ 2 เพื่อควบคุมการเข้า-ออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งของกองกำลังติดอาวุธชาวต่างชาติ ชาวดาระอั้งที่หมู่บ้านนอแลนี้ จึงหมดปัญหาที่เกิดจากกองกำลังเหล่านั้นโดยสิ้นเชิง ในปัจจุบันนี้ มีชาวดาระอั้งอาศัยอยู่ในพื้นที่ของอำเภอฝางและอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 8 หมู่บ้านคือ บ้านนอแล บ้านสวนชา บ้านแม่แรม และบ้านห้วยหมากเล่ม ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอฝาง บ้านไทยพัฒนาปางแดง (ปางแดงใน) บ้านปางแดงนอก บ้านห้วยบง และบ้านแม่จรรในเขตอำเภอเชียงดาว (คีน, 2539 สารภี, 2536 และจากคำบอกเล่าของหัวหน้าหมู่บ้านนอแล)

คำว่า “ดาระอั้ง” เป็นคำที่ชนกลุ่มนี้ใช้เรียกตัวเอง แต่ชนกลุ่มอื่นในประเทศพม่าจะเรียกพวกเขาว่า “ปะหล่อง” (คำนี้เป็นคำที่ใช้เรียกพวกเขาอย่างเป็นทางการในประเทศไทยด้วย) โดยคำว่า “ปะหล่อง” นี้เป็นชื่อที่ชาวไทยใหญ่และชาวพม่าใช้เรียกชนกลุ่มน้อยในประเทศกลุ่มหนึ่ง โดยหมายรวมถึงชนเผ่าที่มีภาษาพูดและการแต่งกายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าภาษาของชนเผ่าที่ถูกเรียกว่า “ปะหล่อง” บางกลุ่มจะไม่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับ “ชาวปะหล่อง” กลุ่มอื่นๆ ได้เลยก็ตาม ประกอบกับการที่ยังไม่มีการศึกษาภาษาของชาวดาระอั้งที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างจริงจังมาก่อน และจากการศึกษาเอกสารวิชาการทางด้านภาษาศาสตร์ที่ทำการศึกษาภาษาปะหล่อง ในตระกูลภาษามอญ-เขมร สาขาปะหล่อง ก็ไม่พบว่ามีการกล่าวถึงภาษาดาระอั้งแต่อย่างใด ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่า ภาษานี้เคยได้รับการศึกษาไว้แล้วภายใต้ชื่อภาษาอื่น ซึ่งเป็นภาษาในสาขาปะหล่อง เนื่องจากในการศึกษาภาษาในตระกูลมอญ-เขมรนั้น การตั้งชื่อหรือเรียกชื่อชนเผ่าที่พูดภาษาในตระกูลนี้ บางครั้งผู้วิจัยก็เรียกตามถิ่นที่อยู่แทนการเรียนตามชื่อที่พวกเขาใช้เรียกตัวเองทำให้ไม่ปรากฏชื่อ “ดาระอั้ง” หรือ ภาษานี้ อาจเป็นภาษาย่อยในสาขาปะหล่องอีก (Palaungic) ที่ยังไม่เคยมีผู้ศึกษามาก่อนเลยก็เป็นได้เช่นกัน

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาระบบเสียงของภาษาดาระอั้ง บ้านนอแล ว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร แล้วนำไปเปรียบเทียบกับภาษาอื่นในตระกูลภาษามอญ-เขมรที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้ว ว่าภาษาดาระอั้งนี้ควรจัดให้อยู่ในสาขาใดของตระกูลภาษามอญ-เขมร ภาษาดาระอั้งเคยได้รับการศึกษาวิจัยไว้ภายใต้ชื่ออื่นมาก่อนหรือไม่ และความสัมพันธ์ด้านเชื้อสายระหว่างภาษานี้กับภาษาอื่นๆ ในสาขาเดียวกันเป็นเช่นไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ระบบเสียงภาษาดาระอั้ง โดยใช้กรอบความคิดและทฤษฎีสัทวิทยาหน่วยเสียง
2. วิเคราะห์สัทลักษณะของระดับเสียงสูง-ต่ำประจำคำ (Lexical pitch) และความสั้น-ยาวของเสียงสระ ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์
3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเสียงจากภาษาปะหล่องดั้งเดิมซึ่งมีผู้สืบสร้างไว้ มาเป็นเสียงภาษาดาระอั้งปัจจุบัน เพื่อระบุภาษาดาระอั้งไว้ในสาขาย่อยที่เหมาะสม

1.3 สมมติฐาน

1. ความแตกต่างของระดับเสียงสูง-ต่ำประจำคำ และ ความสั้น-ยาวของเสียงสระในภาษาดาระอั้ง มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์
2. ภาษาดาระอั้งเป็นภาษาในสาขาย่อยปะหล่องตะวันตก กลุ่มย่อยปะหล่อง-เรียง และใกล้เคียงกับภาษาดาระอั้ง (Ra-ang) มากที่สุด

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเสียงและระบบเสียงของภาษาดาระอั้ง ที่พูดในบ้านนอแล ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ผู้บอกภาษาอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน โดยไม่จำกัดเพศของผู้บอกภาษา
2. ในการเก็บข้อมูลจะใช้รายการคำ ซึ่งเป็นคำศัพท์พื้นฐาน จำนวน 1,000 คำ
3. เลือกคำศัพท์จำนวนหนึ่งมาศึกษาระดับเสียงสูง-ต่ำประจำคำและเสียงสระ เชิงกลศาสตร์ ได้แก่ ค่าความถี่มูลฐาน และค่าระยะเวลา โดยใช้ผู้บอกภาษาจำนวน 10 คน

4. ศึกษาคำร่วมเชื้อสายจำนวนหนึ่ง ซึ่งเสียงที่ปรากฏในคำร่วมเชื่อนั้นสะท้อนให้เห็นระบบเสียงในภาษาปะหล่องชัดเจนเพียงพอที่จะใช้พิจารณาการกลายเสียงจากภาษาปะหล่องดั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษาดาระอั้ง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

1. **ค่าความถี่มูลฐาน** (Fundamental frequency / F0) หมายถึง ลักษณะทางกลศาสตร์ของเสียงสูง-ต่ำอันเกิดจากอัตราการสั่นของเส้นเสียงซึ่งเป็นลักษณะทางสรีรศาสตร์ มีหน่วยวัดเป็นรอบต่อวินาที (Cycle per second /cps) หรือ เฮิรตซ์ (Hertz/Hz)
2. **ค่าระยะเวลา** (Duration) หมายถึง ลักษณะทางกลศาสตร์ของระยะเวลาที่ใช้ในการเปล่งเสียง สระ มีหน่วยวัดเป็น มิลลิวินาที (msec.) สำหรับงานวิจัยนี้ การวัดค่าระยะเวลาจะวัดเฉพาะค่า ระยะเวลาของเสียงสระไม่รวมพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย
3. **ความสั้น-ยาวของเสียงสระ** (Vowel length) หมายถึง ความสั้น-ยาวของเสียงสระซึ่งเกิดจากการรับรู้ของผู้ฟัง ซึ่งในบางภาษาเช่นภาษาไทย ฯลฯ ความสั้น-ยาวของเสียงสระมีนัยสำคัญต่อการจำแนกความหมายของคำ ในขณะที่บางภาษาเช่นภาษามอญ ฯลฯ ความสั้น-ยาวของเสียงสระไม่มีนัยสำคัญ
4. **รายการคำ** หมายถึง คำประมาณ 1,000 คำ สำหรับเก็บข้อมูล ภาษาดาระอั้ง ด้วยการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้บอกภาษาชาวดาระอั้งบ้านนอแลออกเสียงแต่ละคำ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เสียงและระบบเสียงตามแนวคิดทฤษฎีสัทวิทยาหน่วยเสียง
5. **คำตัวอย่าง** หมายถึง คำศัพท์จำนวน 56 คำที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาจากรายการคำเพื่อนำไปใช้เป็นคำทดสอบในการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์
6. **คำทดสอบ** หมายถึง คำที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ ซึ่งได้จากการให้ผู้บอกภาษาจำนวน 10 คน ออกเสียงคำตัวอย่าง 56 คำ คำละ 2 ครั้ง รวมเป็นคำทดสอบทั้งสิ้น 1,020 คำ (10 คน x 56 คำ x 2 ครั้ง)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้การจัดกลุ่มภาษาปะหล่องชัดเจนขึ้น
2. เป็นความรู้พื้นฐานในการสร้างบทเรียนแก้ไขการพูดภาษาไทยไม่ชัด ให้กับเด็กชาวตา
ระอังก์ที่เกิดในประเทศไทย และมีสัญชาติไทย
3. เป็นความรู้ในการศึกษาวิจัยภาษาดาระอังก์ที่พูดในประเทศพม่าและจีน

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับชนเผ่าและภาษาดาระอังก์ และปะหล่อง ทั้งในด้านสังคม
และวัฒนธรรม เพื่อช่วยให้เข้าใจประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของชนเผ่าปะหล่อง
รวมทั้งศึกษาเอกสารทางด้านภาษาศาสตร์ที่ได้มีผู้เคยศึกษาเกี่ยวกับภาษาในสาขา
ปะหล่อง ตระกูลภาษามอญ-เขมร พร้อมทั้งรวบรวมรายการคำศัพท์จากเอกสารทาง
ภาษาศาสตร์เหล่านั้น เพื่อใช้ในการสร้างรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลเบื้องต้น
2. สร้างรายการคำศัพท์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ จำนวน 1,000 คำ
เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามที่บ้านนอแล โดยจะเก็บบันทึกข้อมูลคำศัพท์ชุด
เดียวกัน จากผู้บอกภาษาอายุ 35 ปีขึ้นไปจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
ของข้อมูล
3. วิเคราะห์ระบบเสียง ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างพยางค์ พยัญชนะต้น-ท้าย สระ และ
วรรณยุกต์ (ถ้ามี) โดยใช้กรอบความคิดทฤษฎีสัทวิทยาหน่วยเสียง
4. เลือกคำทดสอบจำนวนหนึ่งเพื่อบันทึกเสียงผู้บอกภาษา 10 คนสำหรับวิเคราะห์
ลักษณะทางกลศาสตร์ศาสตร์ของสระ และ ระดับเสียงสูง-ต่ำประจำคำ โดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป PRAAT ซึ่งเป็น โปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์คลื่นเสียง
5. ศึกษารูปแบบการกลายเสียงจากภาษาปะหล่องดั้งเดิมมาเป็นภาษาดาระอังก์ใน
ปัจจุบันเพื่อจัดกลุ่มย่อย
6. สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงาน

1.8 ลำดับในการเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยมีลำดับดังนี้ คือ

1. ผลการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาดาระอั้ง บ้านนอแล อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และผลการวิเคราะห์ค่าระยะเวลาของเสียงสระ และค่าความถี่มูลฐาน
2. ความสัมพันธ์ด้านเชื้อสายระหว่างภาษาดาระอั้ง และ ภาษาอื่นๆ
3. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย